

Ιωάννης Μ. Κωνσταντάκος

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ο Αριστοφάνης στον σύγχρονο κόσμο

Αποσπασματικό σχέδιασμα

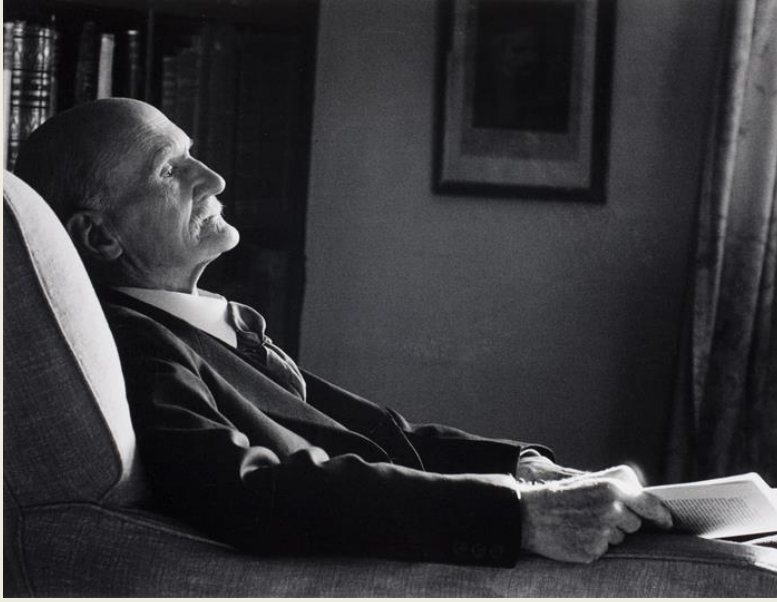

ΛΟΓΟ-ΔΗΜΙΑ

Συζητήσεις για την ελληνική λογοτεχνία και τον πολιτισμό

Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής και Λατινικής Γραμματείας
9 Φεβρουαρίου 2022

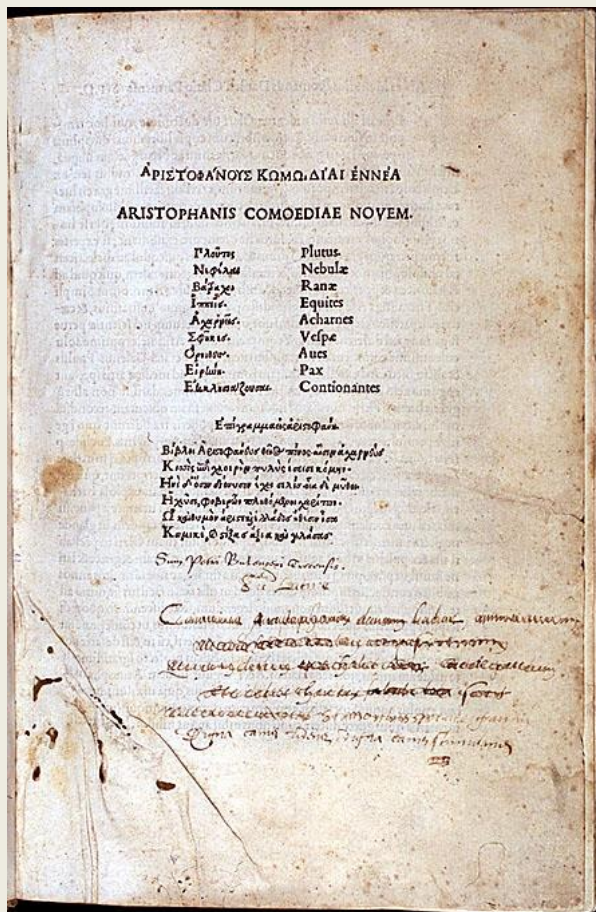
Ο Αριστοφάνης, μοναδικός και άκληρος

Γκίλμπερτ Μάρραιϋ (1866-1957)

Μαθητές του Αριστοφάνη: Λόγιοι και μάγοι της Αναγέννησης

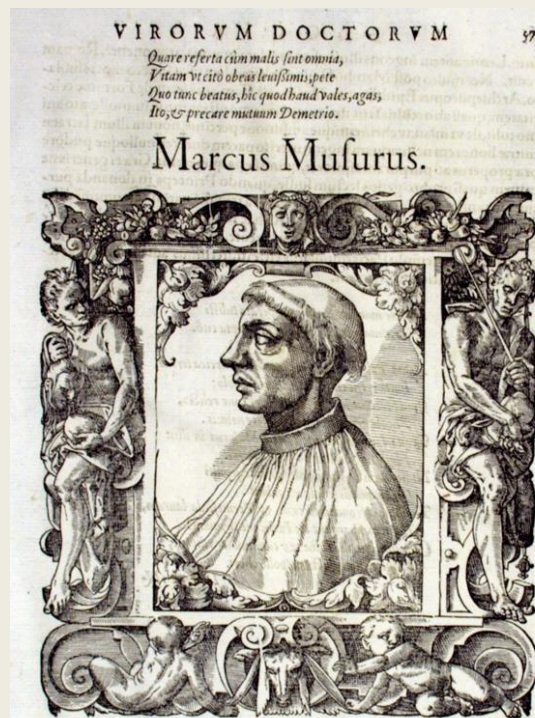
Η editio princeps των κωμωδιών του Αριστοφάνη από τον Άλδο Μανούτιο (Βενετία 1498)

Σερ Τόμας Σμιθ (1513-1577),
καθηγητής των αρχαίων
ελληνικών στο Κέιμπριτζ,
σκηνοθέτης του Πλούτου (1536)

Τζων Ντη
(1527-1609),
αυλικός
μάγος της
Ελισάβετ Α΄,
μηχανικός
σκηνής στην
παράσταση
της Ειρήνης
(Κέιμπριτζ
1546)

MARCUS Musurus genere Cretensis, exacte diligentia grammaticus, & raræ felicitatis poeta, in gymnasio Patavino aliquandiu Græcos autores interpretatus, secunda perspicacis ingenij fama ad integram doctrinæ maturitatem pervenit: sed sæva coniruatione externarum gentium afflictis bello Venetis inde exturbatus, ita tranquillum otium quaesivit, ut Græco carmine divi Platonis laudes elegantissime decantaret. Exiit id poema, & in limine operum Platonis legitur, commendatione publica cum antiquis elegantia comparan-

Μάρκος Μουσούρος (1470-1517),
Κρησ ουμανιστής και φιλόλογος,
επιμελητής της editio princeps του
Αριστοφάνη

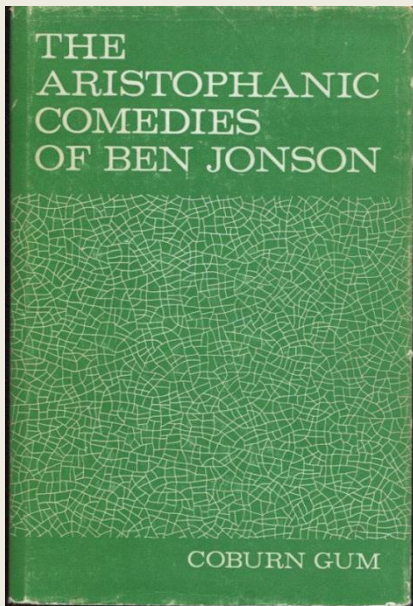
Μαθητές του Αριστοφάνη: Αναγέννηση και Κλασικισμός

Μπεν Τζόνσον (1572-1637), ο πιο ένθερμος αριστοφανικός της ελισαβετιανής σκηνης

Ρακίνας (1639-1699), συγγραφέας της κωμωδίας *Les Plaideurs*, ελεύθερης διασκευής των *Σφηκών*

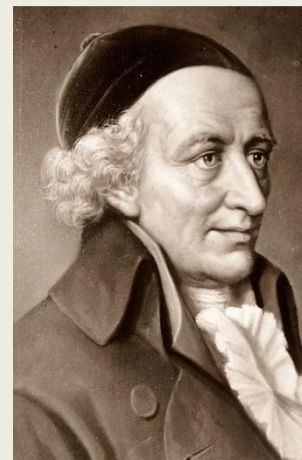
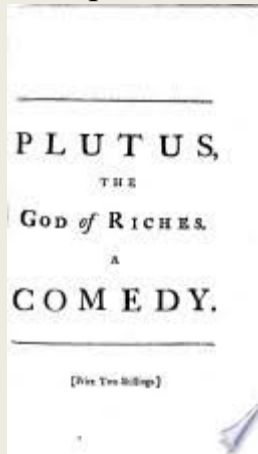

Η δίκη των σκύλων, από την κωμωδία *Les Plaideurs* του Ρακίνα

Μαθητές του Αριστοφάνη: Διαφωτισμός

Χένρυ Φήλντινγκ (1707-1754), σατιρικός θεατρογράφος, μεταφραστής του *Πλούτου*, γνωστός ως “The English Aristophanes”

Κρίστοφ Μάρτιν Βήλαντ (1733-1813), ποιητής και σατιρικός, μεταφραστής τριών κωμωδιών του Αριστοφάνη

Ο Πεισέταιρος μιλάει στα πουλιά, σκηνή από τους *Όρνιθες* του Γκαίτε

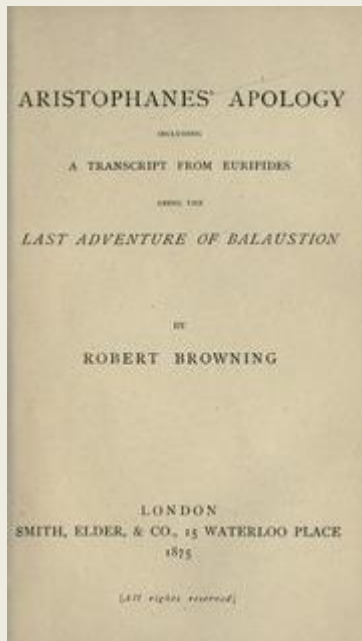
Γιόχαν Βόλφγκανγκ φον Γκαίτε (1749-1832)

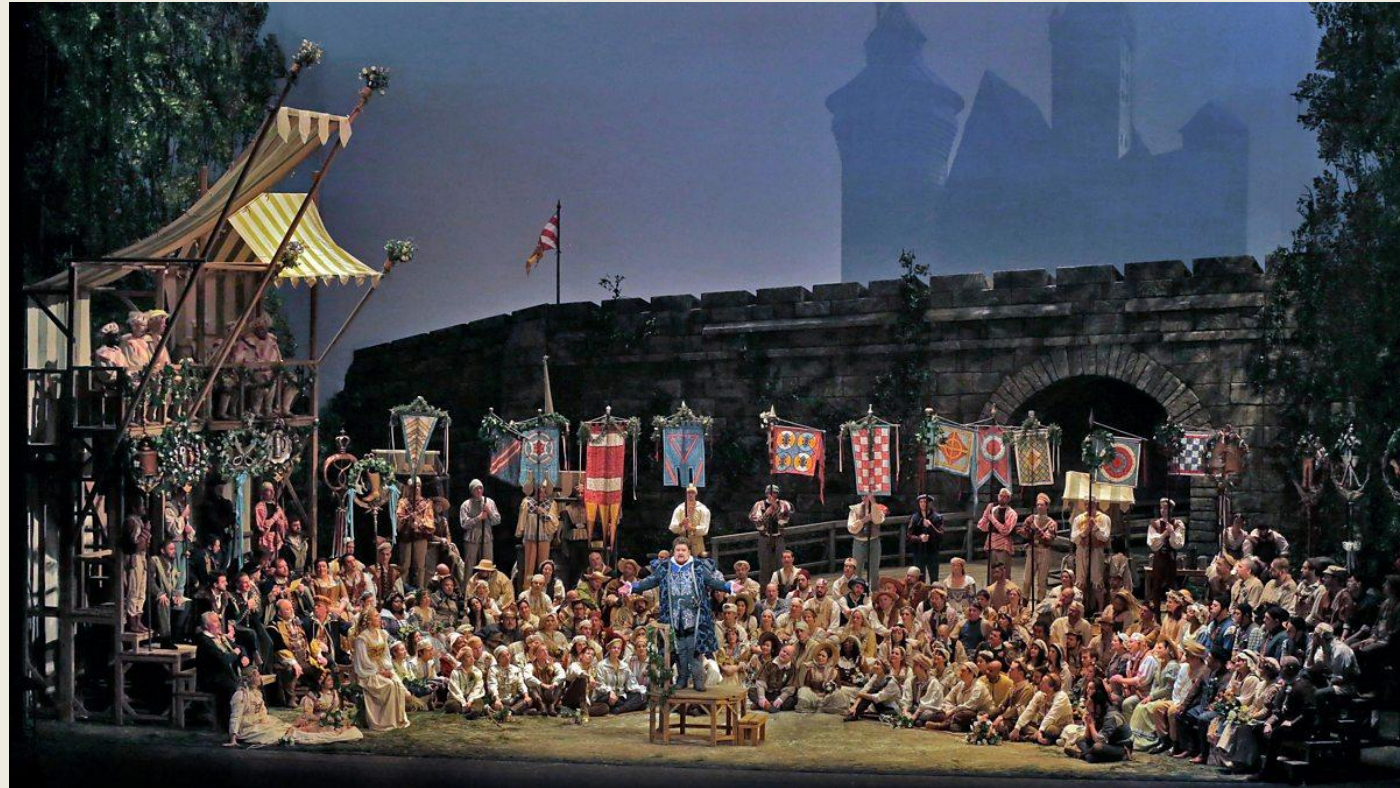
Μαθητές του Αριστοφάνη: Ρομαντισμός

Αουγκουστ Βίλχελμ Σλέγκελ (1767-1845), ο μεγάλος θεωρητικός του ρομαντισμού, υμνητής του Αριστοφάνη

Η απολογία του Αριστοφάνη, ποιητικός μονόλογος του Ρόμπερτ Μπράουνινγκ (1875)

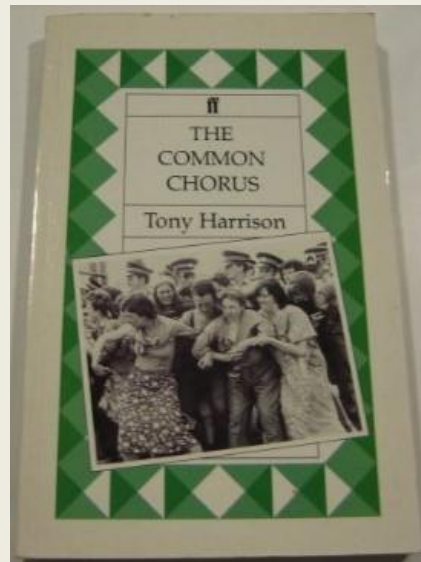
Ο αγώνας τραγουδιού από τους Αρχιτραγουδιστές της Νυρεμβέργης του Βάγκνερ (1868), εμπνευσμένος από τον ποιητικό αγώνα των Βατράχων

Οι ενάριθμες αριστοφανικές παραστάσεις της Δύσης, 1

Λυσιστράτη, σκηνοθεσία Πήτερ Χωλ,
Old Vic, 1993

The Common Chorus (1985),
παράσταση του
δραματουργού
Τόνυ Χάρρισον
βασισμένη στη
Λυσιστράτη

Οι ευάριθμες αριστοφανικές παραστάσεις της Δύσης, 2

Όρνιθες, σκηνοθεσία
Σαρλ Ντυλλέν,
L'Atelier, Παρίσι,
1932

Ειρήνη, σκηνοθεσία Ζαν Βιλάρ, Théâtre
de Chaillot, 1961

Οι ενάριθμες αριστοφανικές παραστάσεις της Δύσης, 3

Λυσιστράτη, σκηνοθεσία Αντρέι Σερμπάν, American Repertory Theatre, Κέμπριτζ ΜΑ, 2002

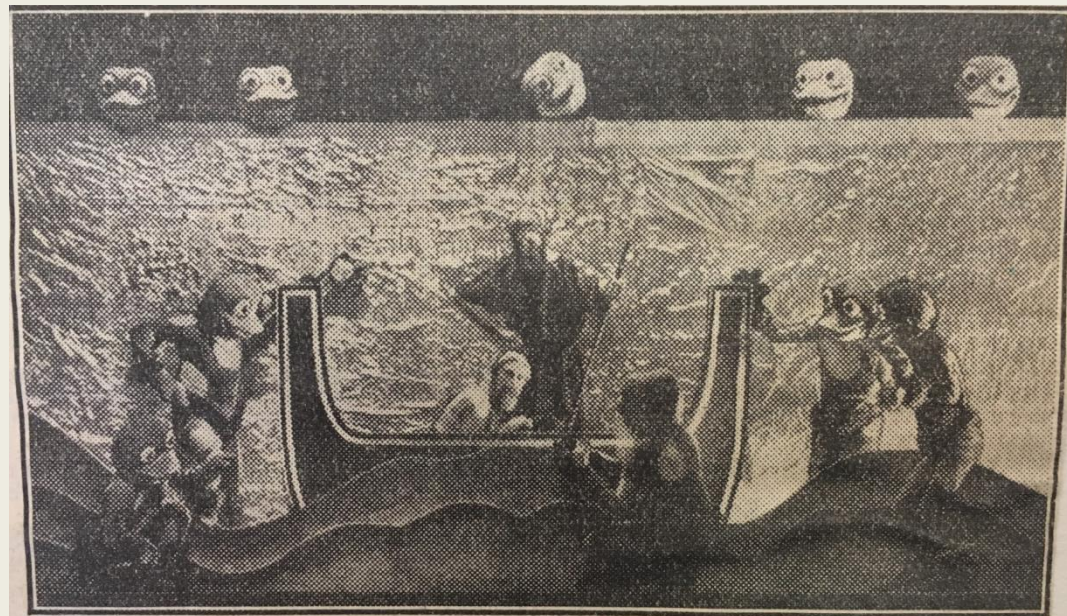

Βάτραχοι, σκηνοθεσία Λούκα Ρονκόνι, Piccolo Teatro, Μιλάνο – Αρχαίο Θέατρο Συρακουσών, 2002

Οι ακαδημαϊκές παραστάσεις των αγγλοσαξονικών πανεπιστημίων

Ο Τζων Ράσκιν (Ευριπίδης) και ο Ουίλλιαμ Μπέργκον (Αισχύλος) σε παράσταση των Βατράχων, Κέμπριτζ, 1867

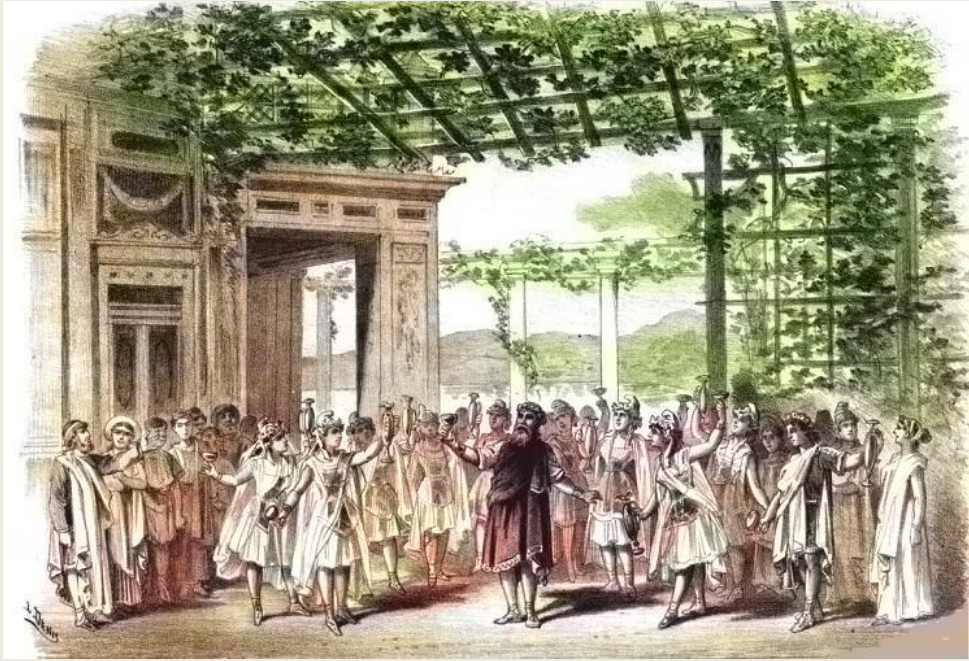

A scene from *The Frogs* by Aristophanes at the Arts Theatre, Cambridge, the concluding performance of which will be given to-day. Charon is seen giving Dionysus a lesson in rowing, while the Frogs mock.

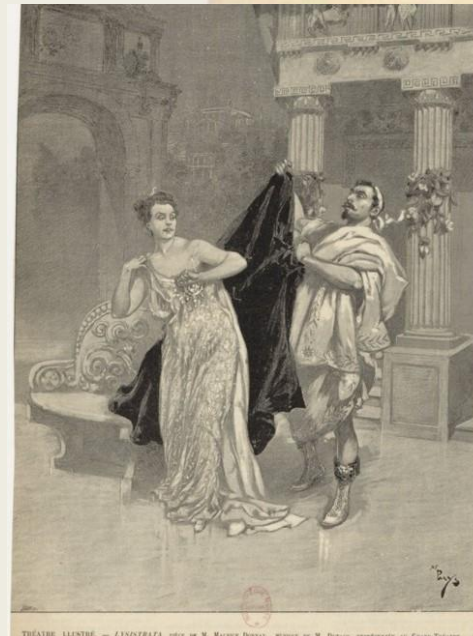
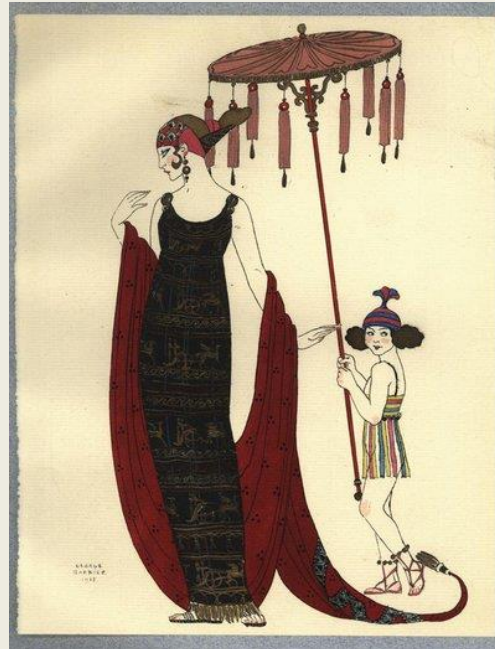
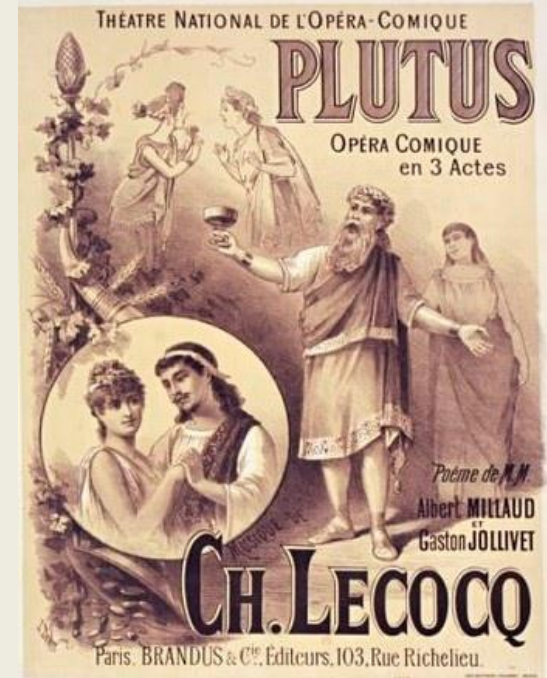

Βάτραχοι, Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ, 1892

Οπερέτα και βωντβίλ

Πλούτος,
λιμπρέτο
Αλμπέρ
Μιγιώ,
μουσική Σαρλ
Λεκόκ, Οπερά
Comique,
Παρίσι, 1886

Λυσιστράτη,
διασκευή
Μωρίς Ντονναί,
Grand Théâtre,
Παρίσι, 1892

Οι ακαδημαϊκές παραστάσεις της Αγγλίας και το μιούζικ χωλ

Νεφέλες, Κέιμπριτζ 1962

Λυσιστράτη,
Κέιμπριτζ
1986

Βάτραχοι,
σκηνοθεσία
– μουσική
επιμέλεια
Μάικλ Σιλκ,
King's
College
London,
1988

Βάτραχοι,
Κέιμπριτζ
1936

Ο Αριστοφάνης ως μιούζικαλ στο Μπροντγουαίη

Βάτραχοι, μουσική διασκευή Στήβεν Σόντχαϊμ, 1974

Λυσιστράτη,
σκηνοθεσία Νόρμαν
Μπελ Γκίντες, 1929

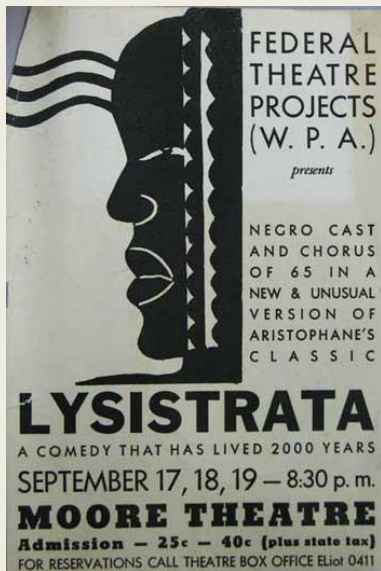

Εναλλακτικοί ερμηνευτικοί κώδικες

Παραστάσεις από ιταλικούς θιάσους με επιρροές από το ιταλικό λαϊκό θέατρο και την Κομμέντια ντελλ'άρτε

Βάτραχοι, Νάπολη 2018

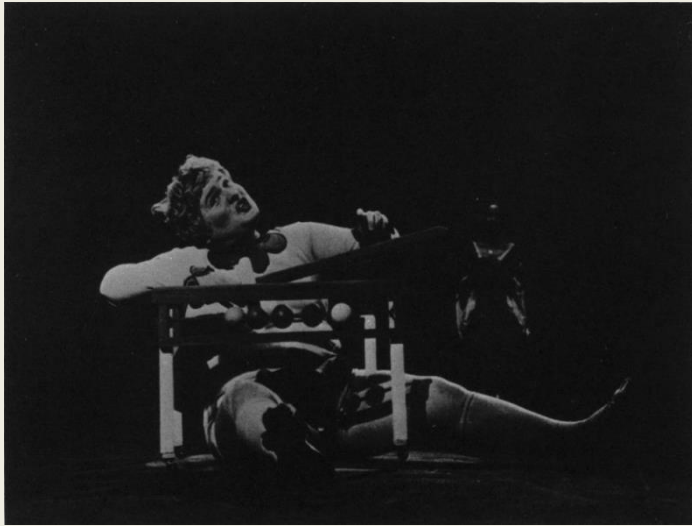
Βάτραχοι, Πάρμα 2013

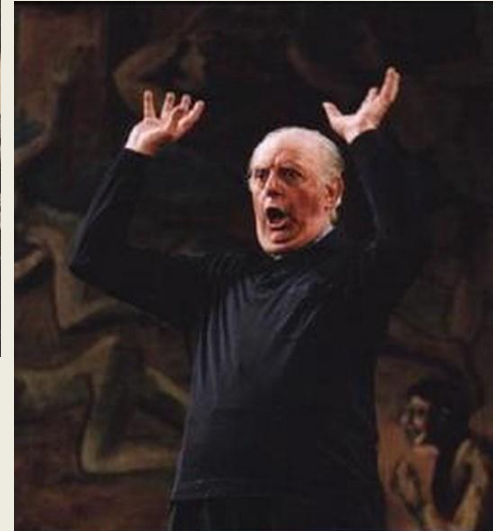
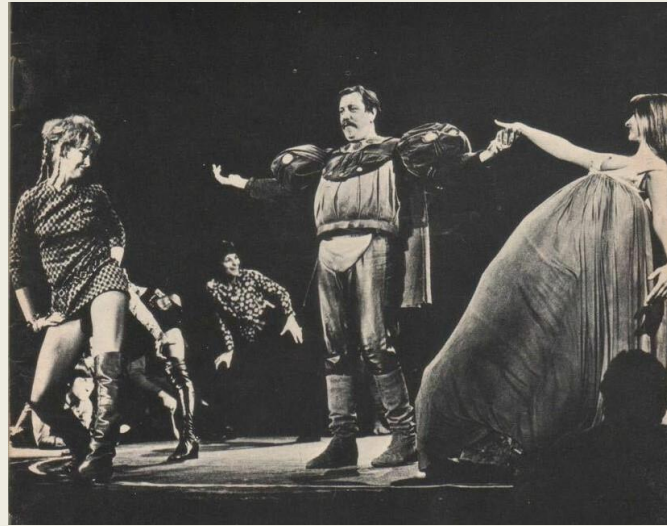
Ιππής, Συρακούσες 2018

Νέγρικη παράσταση της
Λυσιστράτης, Σηάτλ 1937

Οι χαμένες ευκαιρίες – Δύση

Ραμπελαί, σκηνοθεσία Ζαν-Λουί Μπαρρώ, Théâtre de l'Élysée, 1968

Όνειρο Καλοκαιρινής Νύχτας, σκηνοθεσία Πήτερ Μπρουκ, Royal Shakespeare Company, 1971

Mistero Buffo του Ντάριο Φο, 1969

Οι χαμένες ευκαιρίες – Ανατολή

Τούρκικο
θέατρο
σκιών,
Καραγκιόζ

Κυόγκεν, ο πονηρός αστείος υπηρέτης στο θέατρο No

Μπουνράκου, Ιαπωνικό θέατρο μαριονετών

Ελληνική οπερέτα, βαριετέ και drag show

Πολύβιος Δημητρακόπουλος (1864-1922)

Κωνσταντίνος Χρηστομάνος (1867-1911), σκηνοθέτης των *Εκκλησιαζουσών* (Νέα Σκηνή, 1904)

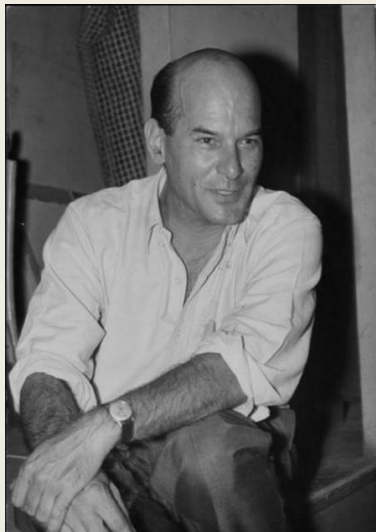

Αφίσα για την drag *Λυσιστράτη* του Μάριου Ροτζάιρον (1923)

Θεόφραστος Σακελλαρίδης (1883-1950), συνθέτης της οπερέτας *Εκκλησιάζουσαι* (1904)

Ο φινετσάτος αστικός Αριστοφάνης του Αλέξη Σολομού

Αλέξης Σολομός (1918-2012)

Αχαρνής, 1961

Εκκλησιάζουσες, 1956

Λυσιστράτη, 1958

*Νεφέλες,
1970*

Ο φινετσάτος Αριστοφάνης του Αλέξη Σολομού:
αστικός πλην ελληνικός

Ειρήνη, 1964

Βάτραχοι, 1973

Ιππής, 1968

Σφήκες, 1963

Καταβολές και επίγονοι του Σολομού

Πλούτος, Κολλέγιο Αθηνών, 1932.
Ο Κουν διδάσκει, ο Σολομός πρωταγωνιστεί

Οι παραστάσεις του
Γιώργου Μιχαηλίδη
(*Ειρήνη*, 1995,
Αχαρνής, 1998) με
τον Θανάση Βέγγο

Οι αριστοφανικές παραστάσεις του Γιώργου Μεσσάλα

Ο Κάρολος Κουν και ο λαϊκός ελληνικός εξπρεσιονισμός

Πλούτος, 1957

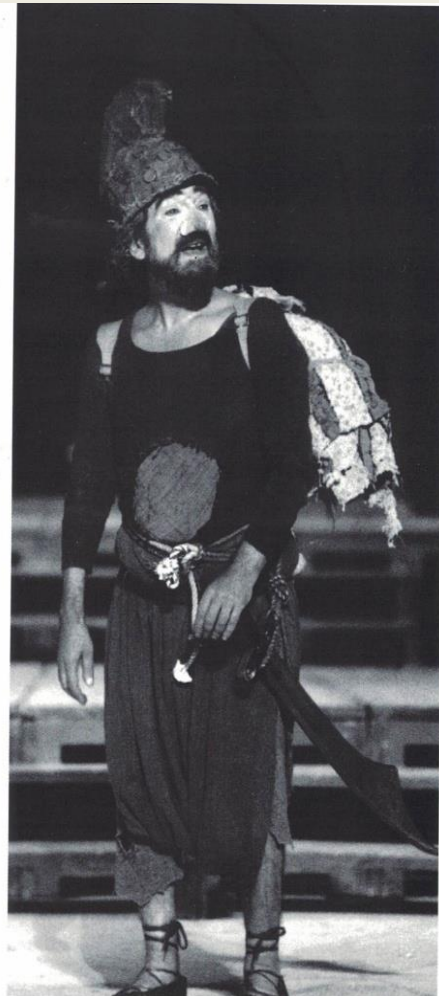
Ειρήνη, 1977

Όρνιθες, 1959-2008

Κουν, Αριστοφάνης και θέατρο σκιών

Αχαρνής, 1976

Κουν, Αριστοφάνης και χωριάτικα καρναβάλια

*Αχαρνής,
1976*

Ιππής, 1979

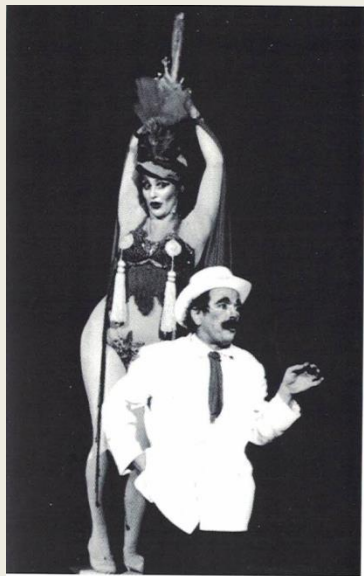
Κουν, Αριστοφάνης και αστική λαογραφία

Πλούτος, 1957

Όρνιθες, 1959-2008

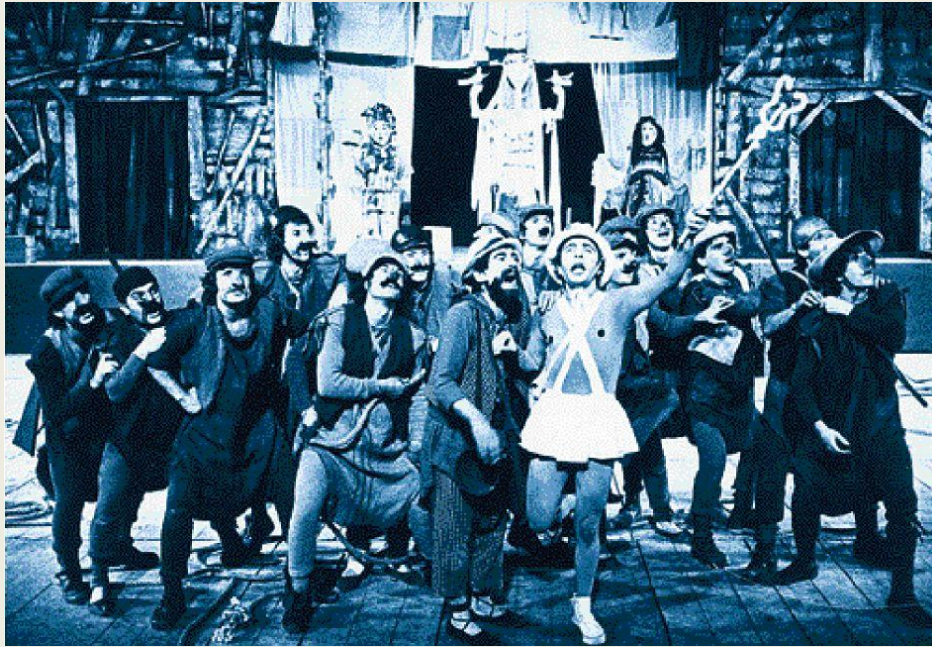

Σφήκες, 1981

Ειρήνη, 1977

Ο Κουν και η ελληνική συνέχεια: από τον Θεόφιλο στις φλυακογραφίες

Ειρήνη, 1977

Θεόφιλος, Χορευτές της Αγιάσου, 1930

Μετακινήβετε με κόλληση για Α

Η Ρένη Πιττακή, Αηδόνα στους Όρνιθες

Ο Δημήτρης Χατζημάρκος, Πεισέταιρος στους Όρνιθες

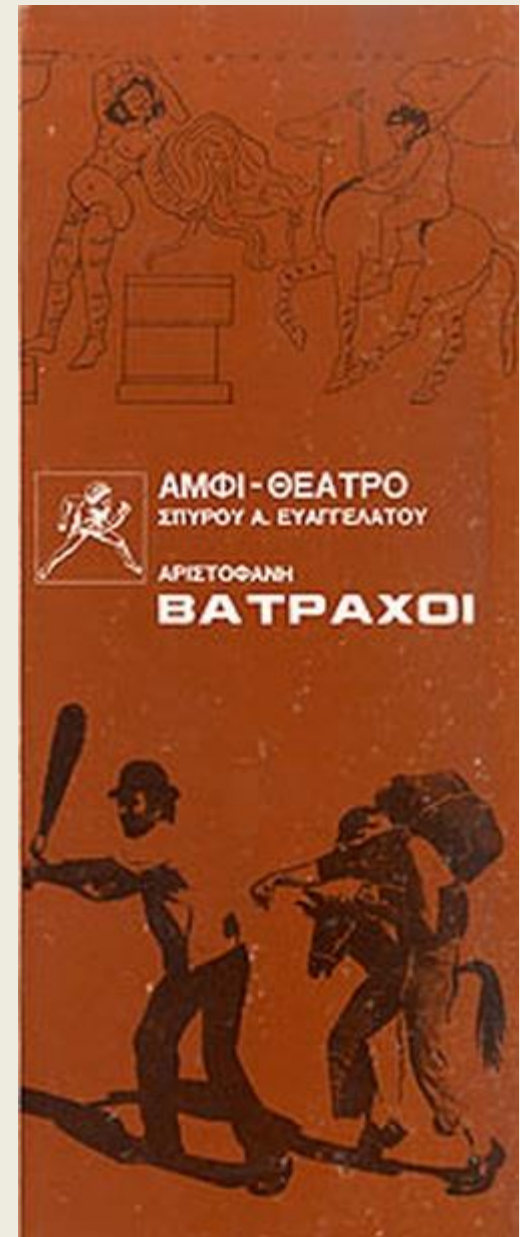
Φιγούρες από κατωϊταλιώτικα αγγεία («φλύακες») του 4ου αι. π.Χ. με κωμικές παραστάσεις

Ο πολύτροπος και πολυσυλλεκτικός Σπύρος Ευαγγελάτος

ΒΑΤΡΑΧΟΙ 1977 ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ, ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΗΡΩΔΟΥ ΤΟΥ ΑΤΤΙΚΟΥ

Βάτραχοι, 1977

Ο Αριστοφάνης του Ευαγγελάτου: Μπρεχτ και μιούζικ χωλ

Μετακινθείτε με κλίση για λεπτομέρειες

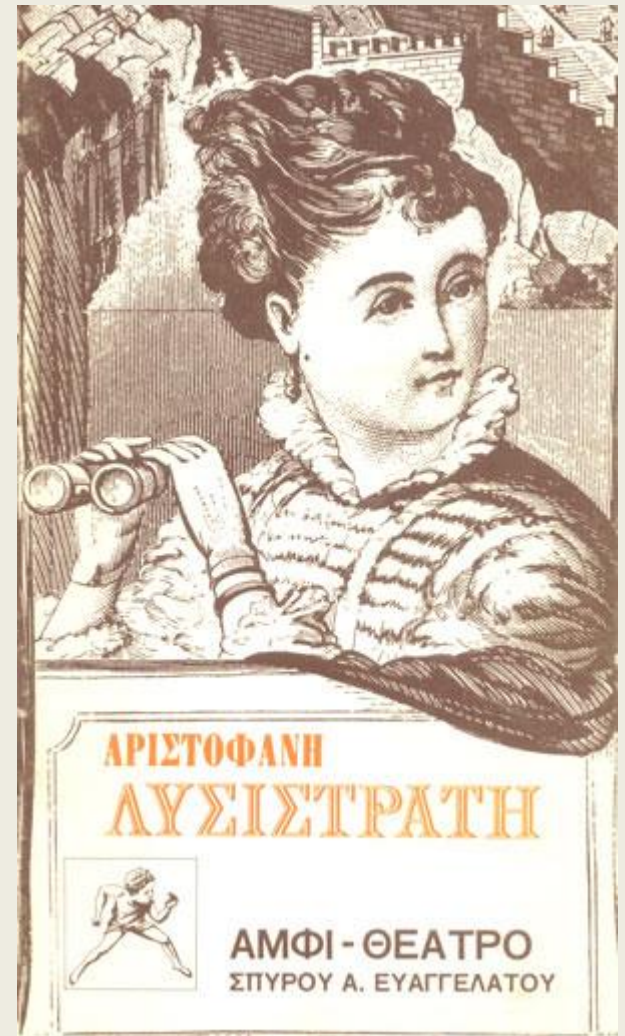
Ειρήνη, 1984

Ο Αριστοφάνης του Ευαγγελάτου: μοντερνισμός και βαριετέ

Εκκλησιάζουσες, 1998

Λυσιστράτη, 1976

Ο Αριστοφάνης στην υπηρεσία προοδευτικών ιδεών: Οι απαρχές

Photograph by Marie Alexander Corbett, Orchard Street, W.C.
Miss Gertrude Kingston in the Title Role of Lysistrata.

EVERY EVENING at 8.30, MATINEE SATURDAY at 2.30,

LYSISTRATA

An adaptation from the Greek of Aristophanes.

Lysistrata ...	GERTRUDE KINGSTON	Second Leader of Men ...	ARTHUR FAY
Calonice } Athenians {	MARGARET WATSON	First " " ...	A. E. FILM
Myrrhina } Athenians {	DOROTHY MINTO	Third " " ...	A. C. FOTHERINGHAM LYS
First Athenian Woman ...	GRACE ELBERT	Commissioner ...	THOMAS SID
Second " " ...	MARY MALONE	Chorus ...	ISABELLE MEY
Third " " ...	MARIAN MEYNELL	Chorus ...	GUY RATHI

Φεμινιστική παράσταση της *Λυσιστράτης* με την Γκέτρουτ Κίνγκστον, The Little Theatre, Λονδίνο, 1910

THE MUSIC TO
The ACHARNIANS of
ARISTOPHANES
AS WRITTEN FOR PERFORMANCE BY THE
OXFORD UNIVERSITY DRAMATIC SOCIETY
1914
BY
C. HUBERT H. PARRY.
WITH AN ENGLISH VERSION OF THE CHORUS
PRICE 2/6 NET.
BREITKOPF & HÄRTEL
BEAR BUILDING
10 GREAT MARLBOROUGH STREET LONDON W.
PARIS 87
LEIPZIG - BERLIN - BRUSSELS - NEW YORK

O · U · D · S

The
Acharnians
of
Aristophanes

M D C C C C X I V

© Somerville College

Αντιπολεμική παράσταση των *Αχαρνέων* στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, υπό τις οδηγίες του Γκίλμπερτ Μάρραϊ, 1914

Ο Αριστοφάνης στην υπηρεσία του υπαρκτού σοσιαλισμού

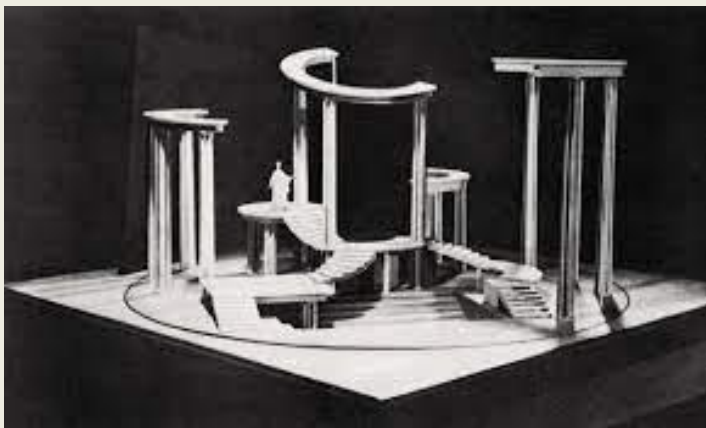
Λυσιστράτη, σκηνοθεσία Βλαντίμιρ Νεμιρόβιτς-Ντάντσενκο, Καλλιτεχνικό Θέατρο της Μόσχας, 1923

"LYSISTRATA"
A Scene at the Height of the Battle Between the Women of Athens and the Old Men in Aristophanes' Comedy, presented by The Moscow Art Theatre Musical Studio, in a Version by Dmitry Smolin, with Music by Rimshold
A Scene at the Height of the Battle Between the Women of Athens and the Old Men in Aristophanes' Comedy, presented by The Moscow Art Theatre Musical Studio, in a Version by Dmitry Smolin, with Music by Rimshold

LYSISTRATA
The Opening Bill of the Moscow Art Theatre Musical Studio
Mlle. Olga Baklanova as *Lysistrata* play in town. George Bernard Aristophanes, its author, was known as the Avery Hopwood of Athens hilarious, most timely and by far the most entertaining 2300 years ago.—R. H.
"The New Yorker" Nov 25th 1925

Ο Αριστοφάνης στα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου

Ειρήνη, διασκευή Πέτερ Χακς, Deutsches Theater, (πάλαι ποτέ) Ανατολικό Βερολίνο, 1962

Aristophanes Der Frieden

In der Bearbeitung von Peter Hacks Musik André Asriel
Für die Schallplatte eingerichtet von Gerhard Piens

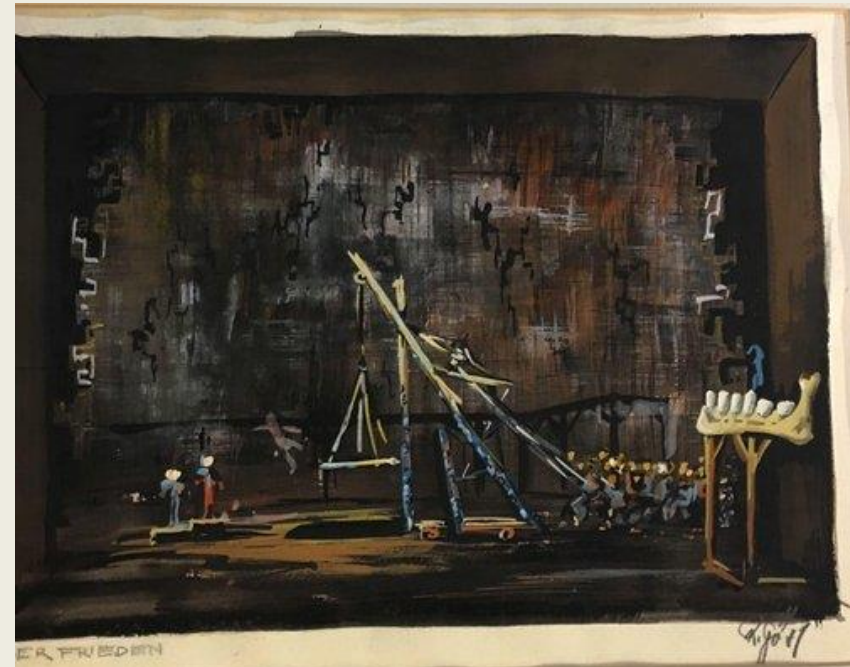

LITERA

Bestell-Nr. 8 60 050

Das Ensemble des Deutschen Theaters Berlin

Personen:

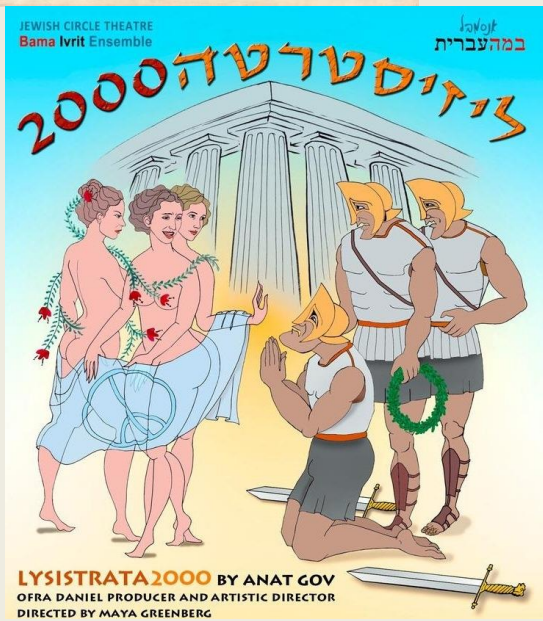
Trygaios	Fried Düren
Hermes	Klaus Piontek
Herbstfeld	Elsa Orube-Delater
Lenzwonne	Brigitte Soubeyron
Sklave des Trygaios	Peter Dommisch
Helmschmid	Helmut Bruchhausen
Waffenkrömer	Adolf-Peter Hoffmann
Hierakles	Heinz Suhr
Knabe	
Chorführer	Reimar Joh. Baur
Chor	Siegfried Höchst und Studenten der Staatlichen Schauspielschule Berlin
Erzähler	Benno Besson
Regie:	Benno Besson
Regie-Assistent:	Wolf-Dieter Panse
Musikalische Leitung:	André Asriel und die Jazz-Optimisten

Ο Αριστοφάνης κατά του πολέμου: Αλγερία και Ισραήλ

Ειρήνη, σκηνοθεσία Ζαν Βιλάρ, Théâtre de Chaillot, 1961 – μια παράσταση κατά του πολέμου στην Αλγερία

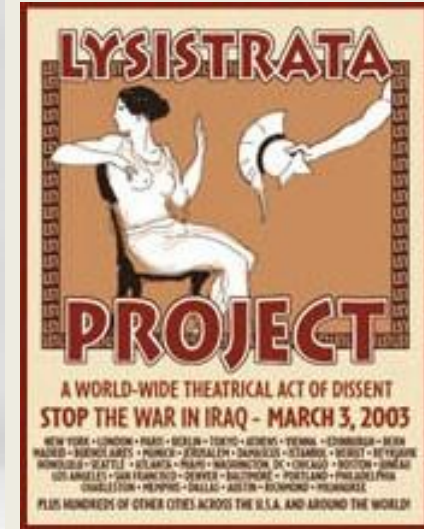
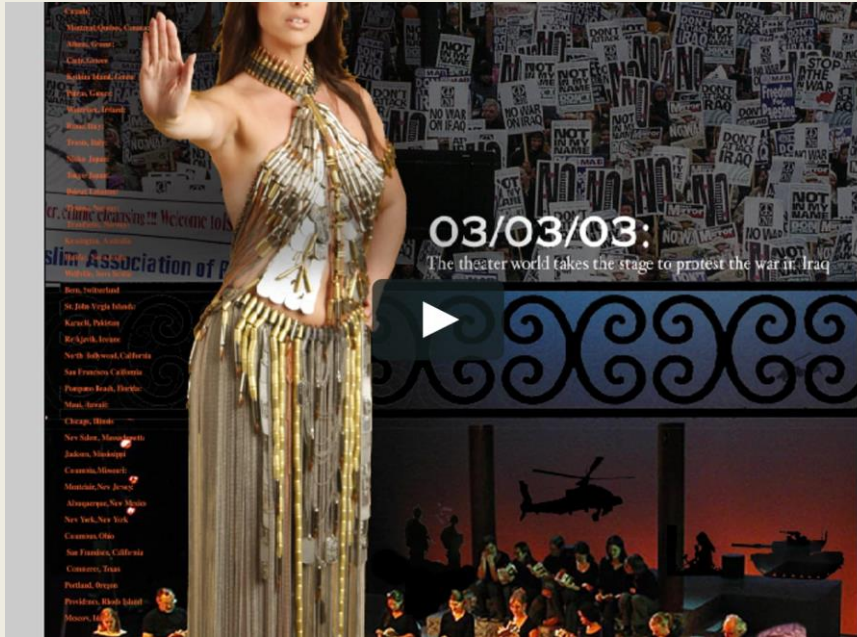

Ειρήνη, σκηνοθεσία Αριέ Ζακς, Τελ Αβίβ, Cameri Theatre, 1969

Λυσιστράτη 2000, διασκευή Ανάτ Γκοβ, Τελ Αβίβ, Cameri Theatre, 2001

Λυσιστράτη, σκηνοθεσία Οντέντ Κότλερ, Τελ Αβίβ, Cameri Theatre, 1969

The Lysistrata Project (2003) κατά της αμερικανικής εισβολής στο Ιράκ

Ο Αριστοφάνης κατά της Χούντας

Λυσιστράτη, ταινία του Γιώργου Ζερβουλάκου, 1972

Piccolo Teatro Strehler
Ha 50 anni
dal 28 febbraio
al 24 marzo 2005

Aristofane

Le rane

regia Luca Ronconi

Traduzione Raffaele Centomo
Scenari Margherita Fusi
Costumi Gianluca Zocca, Simone Velocci

Personaggi
Dioniso
Zaneta
Lilae
Morto
Caffone
Caffone delle rane
Caffone
Coto di indati

Personaggi
Maurizio Bonifazi
Francesco Tognoli
Enrico Sisti
Domenico Basso
Michele Neri
Aida Rode
Sergio Fegato
Franco Perrone
Diego Lupo
Erika Urban
Lorenzo Litali
Piaquillo di Filippo
Claudio Giusti
Domenico Basso
Bella Franco
Alessandro Melli
Alice Bacci
Federica Castellani
Michele Giacchino
Matteo Romani
Carrolla Rosa Bonatti
Caterina Simonelli

Ensemble
Enrico Sisti
Domenico Basso
Franco Perrone
Piaquillo di Filippo
Riccardo Bini
Giovanni Coppa
Michele Neri

Graffiti, rapinatori, paricidi,
scassinatori... nell'Ac

Bereni
Lisa Braccucci, Sara Bevilacqua,
Maria Vittoria Ferri, Filippo Modena,
Salvatore Scia

Regista assistente Daniele Savo
Assistente alla regia Emiliano Bronzino

Collaboratori responsabili all'allestimento
Coordinamento tecnico e di produzione
Alberto Benedetti

Direzione tecnica Maria Rossi
Assistenti alla direzione tecnica
Marco Giberti, Marco Gioia

Costumatori Alberto Parisi
Direzione di scena Giuseppe Miani
Scenografo Mauro Conia

Sartoria Chiara Angioletti
Fotica Roberto Pargentilli
Audio/Video Rosario Celli

Capo macchinista Giuseppe Rossi
Capo elettricista Alessio Marchese
Assistente alla luci Claudio De Pace
Impianti elettrici Mario Alina
Suonazza Michele Carrivati

Direttore di scena Filippo Ferro
Primo attore Mauro Galatucci
Attrezzi Silvia Bellutti, Lucia Morandi
Primo macchinista Matteo Bonati
Macchinisti Luigi Sestini, Eraldo Balocchi,
Andrea Baccetti, Gianluca Canoniero,
Alessandro Lofino, Valeria Mica,
Lavinia Ratti, Alessio Rongione
Primo elettricista Massimo Corvini
Elettricisti Alberto Bianco, Marco Facciolo, Giovanni Motta
Primo tecnico suono Riccardo Ferri
Tecnici suono Enrico Margone,
Andrea Carini, Paolo Zucchi
Primo sarto Antonella Ricucci
Sarti Alice Agrippone, Benedetta Bernardi,
Vivian Bertolini, Giorgio Botto
Tecnici Luca Diotallevi, Laura Skold, Nicole Tomasi
Parrucchiera Romana Polardi
Amministratore di compagnia Andrea Cortiana
Si ringrazia per la collaborazione
Officine Ortopediche Milano s.r.l.
Officine Ortopediche Rizzoli s.p.a.
Foto di scena Marcello Norberth

Ο Αριστοφάνης κατά των συντηρητικών κυβερνήσεων

Βάτραχοι, σκηνοθεσία Λούκα Ρονκόνι, Piccolo Teatro, Μιλάνο – Αρχαίο Θέατρο Συρακουσών, 2002

foto: Marcello Norberth

Una scena dello spettacolo di Luca Ronconi

Ο Αριστοφάνης κατά της ευρωπαϊκής γραφειοκρατίας και νομισματικής πολιτικής

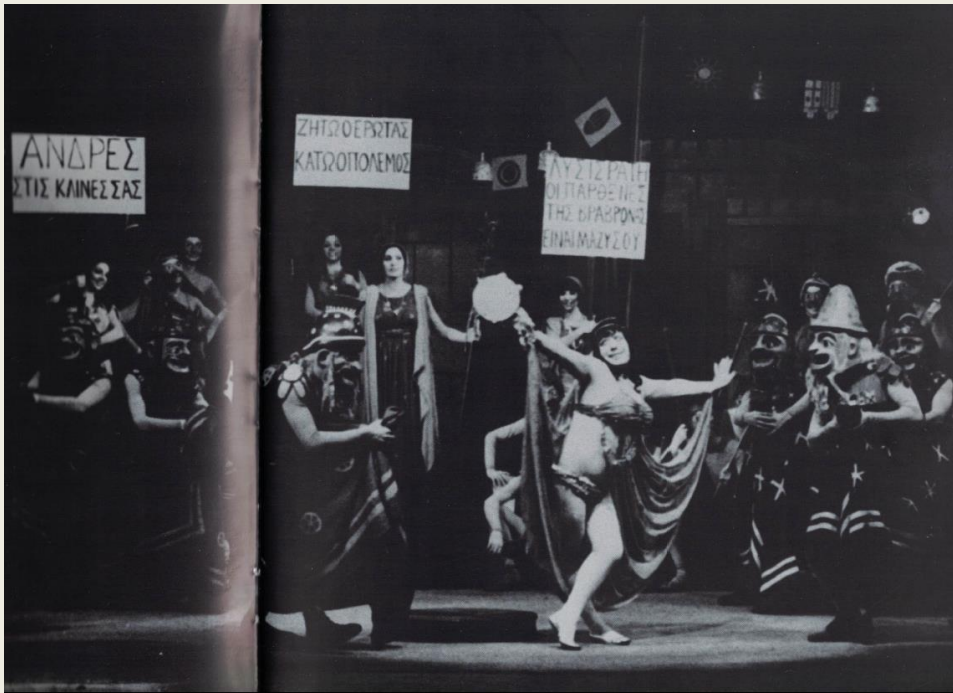

Αχαρνής, σκηνοθεσία Γιάννη Κακλέα, Εθνικό Θέατρο, 2015

Βάτραχοι, σκηνοθεσία Γιάννη Κακλέα, Εθνικό Θέατρο, 2014

Ο Αριστοφάνης του Κουν: αντιαμερικανισμός και κριτική του κατεστημένου

Λυσιστράτη, 1969

Ειρήνη, 1977

Όρνιθες, 1959-2008

Ο Αριστοφάνης κατά των φυλετικών διακρίσεων

Λυσιστράτη, Belasco Theater, Νέα Υόρκη, 1946

Λυσιστράτη, Georgia State University, 2018

Λυσιστράτη, Σηάτλ, 1937

Chi-raq, κινηματογραφική διασκευή της *Λυσιστράτης* από τον Σπάικ Λη

Lysistrata Jones, Νέα Υόρκη, 2011

Ο Αριστοφάνης υπέρ της διαφορετικότητας και των προσφύγων

Όρνιθες, σκηνοθεσία Νίκου Καραθάνου, Ίδρυμα Ωνάση, 2016

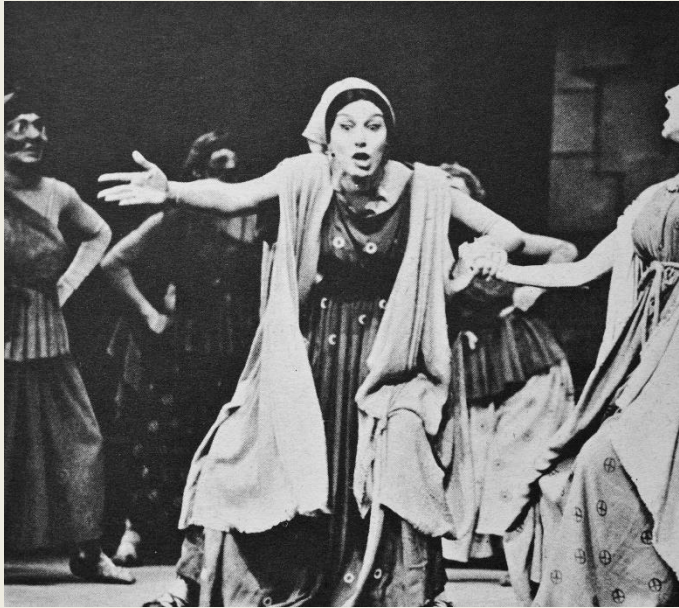
Αχαρνής, σκηνοθεσία Γιάννη Κακλιέα, Εθνικό Θέατρο, 2015

Ο Αριστοφάνης εναντίον της οικολογικής καταστροφής
Ειρήνη, Mettawee River Theater Company, Νέα Υόρκη, 2007

Το πικρό φινάλε και το ειρωνικό τέλος της ουτοπίας

Λυσιστράτη, σκηνοθεσία Κάρουλου Κουν, Θέατρο Τέχνης, 1969

ΕΣ (1998) Αμφι-Θέατρο

Μετακινηθείτε με κύλιση για λεπτομέρειες

44:12 / 1:46:21

Εκκλησιάζουσες, σκηνοθεσία Σπύρου Ευαγγελάτου, Αμφι-Θέατρο, 1998

Πλούτος, σκηνοθ. Λούκα Ρονκόνι, Εθνικό Θέατρο, 1985

Αριστοφάνης, ένας δικός μας

